РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії PhD17078

Здобувачка ступеня доктора філософії **Тетяна ФЕДОРЕНКО**, 1992 року народження, громадянка України, освіта вища: у 2014 році закінчила Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка за спеціальністю «Музичне мистецтво», у 2021 році — Миколаївський національний аграрний університет за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та здобула ступінь магістра.

Працює культорганізаторкою у Відокремленому структурному підрозділі «Технолого-економічний фаховий коледж Миколаївського національного аграрного університету», Міністерство освіти і науки України, м. Миколаїв.
Виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Менеджмент» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» у Миколаївському національному аграрному університеті.

Разова спеціалізована вчена рада PhD17078, утворена наказом Миколаївського національного аграрного університету Міністерства освіти і науки України, м. Миколаїв, від 01 вересня 2026 року № 144-О на підставі рішення вченої ради університету від 26 серпня 2026 року (протокол № 1), у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

Полторак Анастасія Сергіївна — докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування Миколаївського національного аграрного університету.

Рецензенти:

Бурковська Алла Валентинівна — кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївського національного аграрного університету.

Шишпанова Наталія Олександрівна — кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

Офіційні опоненти:

Ломачинська Ірина Анатоліївна — докторка економічних наук, професорка, проректорка з науково-педагогічної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Пронько Людмила Миколаївна — докторка економічних наук, доцентка, деканка факультету менеджменту і права Вінницького національного аграрного університету.

На засіданні **28 жовтня 2026 року** разова спеціалізована вчена рада PhD17078 прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань **07 «Управління та адміністрування» Тетяні ФЕДОРЕНКО** на підставі публічного захисту дисертації **«Управління місцевим економічним розвитком територіальних громад»** за спеціальністю **073 «Менеджмент»**.

Дисертацію виконано в Миколаївському національному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Миколаїв.

Наукова керівниця — **Ключник Альона Володимирівна**, докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри публічного управління та

адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Вона є самостійним завершеним дослідженням, у якому розв'язано наукове завдання розвитку теоретико-методичних засад та обґрунтування практичних рекомендацій щодо управління місцевим економічним розвитком територіальних громад в умовах воєнних викликів і повоєнного відновлення.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю збереження економічної стійкості громад, відновлення інфраструктури, підтримки підприємництва й зайнятості, а також узгодження місцевих пріоритетів із доступними фінансовими, кадровими та організаційними ресурсами. Посилення безпекових загроз і міграційних змін потребує адаптації стратегічного управління до умов конкретної громади.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні цілісного підходу, що поєднує безперервне адаптивне стратегування, диверсифікацію фінансування, діяльність інституцій місцевого економічного розвитку та цифровий моніторинг. Розвинуто положення щодо переходу до сервісно-екосистемної організації управління, партнерської взаємодії та поєднання короткострокового реагування з довгостроковими завданнями відновлення.

Практичне значення результатів визначається можливістю їх використання під час підготовки стратегій, планів заходів, проєктних пропозицій і бюджетних програм. Використання результатів фінансовим відділом Шевченківської сільської ради підтверджено довідкою від 12 червня 2026 року № 123; застосування в освітньому процесі Миколаївського національного аграрного університету — довідкою від 18 лютого 2026 року № 01-18/199. Розрахункові економічні ефекти запропонованих інструментів мають прогнозний характер і потребують уточнення відповідно до умов упровадження.

Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, списку публікацій здобувачки, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 140 найменувань та 10 додатків. Загальний обсяг становить 209 сторінок; робота містить 25 таблиць і 20 рисунків. Дисертацію написано українською мовою.

За змістом, самостійністю виконання, науковою новизною та практичним значенням дисертація відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та припинення дії рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами, внесеними, зокрема, постановою Кабінету Міністрів України від 07 жовтня 2026 року № 1240), та спеціальності 073 «Менеджмент». Оформлення роботи відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

За висновками рецензенток та офіційних опонентів, ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації не встановлено. Особистий внесок здобувачки у спільні публікації відокремлено від внеску співавторів.

За результатами атестації разова рада встановила, що здобувачка набула теоретичних знань з управління місцевим економічним розвитком, умінь визначати наукову проблему, добирати й застосовувати методи дослідження, аналізувати стан та стратегічні документи територіальних громад, обґрунтовувати

управлінські рекомендації. Продемонстровано навички самостійної наукової роботи, критичного аналізу, узагальнення результатів та їх представлення у наукових публікаціях.

Разова рада оцінила рівень набутих теоретичних знань, відповідних умінь, навичок і компетентностей як достатній для розв'язання дослідницьких завдань за спеціальністю 073 «Менеджмент» та такий, що відповідає вимогам освітньо-наукової програми і стандарту вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня за цією спеціальністю.

Здобувачка має **10 наукових публікацій за темою дисертації**, з них чотири статті у наукових фахових виданнях України, одну статтю у виданні, що індексується у Scopus, та п'ять публікацій у матеріалах наукових конференцій. Наукові результати дисертації висвітлено у п'яти статтях, чотири з яких є одноосібними. У них розкрито систему управління місцевим економічним розвитком, управлінські та функціональні підходи, інструменти фінансування, адаптивне стратегування і роль туризму в розвитку громад. Статті опубліковано в різних випусках наукових видань; для кожної наведено DOI. Особистий внесок здобувачки у спільну статтю відокремлено від внеску співавторів. Конференційні публікації засвідчують апробацію й до мінімальної кількості статей не зараховуються.

За результатами аналізу разова рада встановила відповідність наукових публікацій вимогам пунктів 8 і 9 Порядку № 44: отримані результати відповідають темі дисертації, цілям і висновкам статей; дотримано вимоги щодо кількості та виду публікацій, ідентифікаторів DOI, цінностей і принципів академічної доброчесності. За висновками рецензій та відгуків порушень академічної доброчесності, зокрема самоплагіату, які перешкоджають зарахуванню наведених статей, не встановлено. Науковий рівень дисертації та публікацій є достатнім для присудження ступеня доктора філософії.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Федоренко Т. Система управління місцевим економічним розвитком громад. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка». 2023. Т. 10, № 4. С. 76–88. DOI: 10.52566/msu-econ4.2023.76.
2. Fedorenko T. Management and functional approaches to local economic development of communities. Development Management. 2023. Vol. 21, No. 2. P. 39–47. DOI: 10.57111/devt/2.2023.39.
3. Федоренко Т. Інструменти фінансування місцевого економічного розвитку територіальних громад. Економічний форум. 2024. Т. 14, № 1. С. 62–74. DOI: 10.62763/cb/1.2024.62.
4. Федоренко Т. В. Стратегування місцевого економічного розвитку територіальних громад в умовах безпекових викликів та повоєнного відновлення. Modern Economics. 2026. № 55. С. 273–278. DOI: 10.31521/modecon.V55(2026)-38.

Стаття у виданні, що індексується у Scopus

5. Kliuchnyk A., Oliinyk T., Galunets N., Borysova-Yaryha A., Fedorenko T. The Impact of Tourism on Local Community Development. Economic Affairs. 2023. Vol. 68, Special Issue. P. 649–655. DOI: 10.46852/0424-2513.2s.2023.4.

Особистий внесок здобувачки: обґрунтовано вплив туризму на місцевий економічний розвиток та визначено напрями використання туристичного потенціалу територіальних громад.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Федоренко Т. В. Інструменти фінансування місцевого економічного розвитку у Великій Британії. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 9 грудня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 84–87. Посилання на публікацію.
7. Федоренко Т. В. Системні особливості публічного управління та адміністрування. Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій : збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 25 квітня 2024 року). Полтава : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. С. 49–52. Посилання на публікацію.
8. Тищенко С. І., Федоренко Т. В. Місцевий розвиток Ольшанської селищної ради. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (Миколаїв — с. Коблеве, 9 червня 2022 р.). Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 134–136. Посилання на публікацію.
   Особистий внесок здобувачки: проаналізовано стан місцевого розвитку Ольшанської селищної ради та обґрунтовано напрями ефективного використання її ресурсного потенціалу.
9. Федоренко Т. В. Роль освітніх закладів громади у розвитку волонтерства. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали V міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 3 грудня 2025 р.). Миколаїв : МНАУ, 2025. С. 307–310. Посилання на публікацію.
10. Федоренко Т. В. Публічне управління як складна соціальна система. Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій : збірник матеріалів III міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 25 квітня 2025 року). Полтава : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2025. С. 37–42. Посилання на публікацію.

У дискусії взяли участь та висловили зауваження

Полторак Анастасія Сергіївна — голова разової ради

1. Доцільно конкретизувати, як запропоновані рекомендації з управління місцевим економічним розвитком можуть бути адаптовані до громад із різним ресурсним потенціалом, рівнем безпекових загроз та ступенем пошкодження інфраструктури.
2. Практичне застосування рекомендацій потребує визначення послідовності управлінських дій, відповідальних виконавців, джерел фінансування та строків реалізації заходів місцевого економічного розвитку.
3. Доцільно уточнити систему показників для моніторингу результативності запропонованих заходів і порядок коригування управлінських рішень у разі зміни безпекових, фінансових та демографічних умов.

Бурковська Алла Валентинівна — рецензентка

1. Систематизацію джерел фінансування місцевого економічного розвитку бажано доповнити методикою вибору інструмента для конкретного проєкту. Порівняння грантів, запозичень і партнерського фінансування доцільно здійснювати з урахуванням сукупних витрат на залучення коштів, вимог до співфінансування, строків доступності та цільових обмежень. Важливо пояснити, як ці критерії співвідносяться між собою при прийнятті рішення, оскільки найдоступніше джерело не завжди забезпечує найменше фінансове навантаження протягом реалізації проєкту.

2. Фінансове планування заходів місцевого економічного розвитку доцільно доповнити оцінкою відповідності графіків надходження коштів і здійснення видатків. Зокрема, варто розкрити порядок забезпечення платежів за умов поетапного фінансування або відшкодування витрат після їх здійснення. Урахування можливих касових розривів та черговості платежів підвищило б практичну визначеність рекомендацій щодо реалізації проєктів у межах бюджетного періоду.
3. У рекомендаціях щодо залучення зовнішньої фінансової підтримки варто окремо розглянути забезпечення поточних видатків після завершення донорського або грантового фінансування. Доцільно конкретизувати, за рахунок яких надходжень громада покриватиме витрати на утримання створених об'єктів чи продовження започаткованих послуг. Розмежування одноразового фінансування та постійних зобов'язань дозволило б повніше оцінити бюджетні наслідки запропонованих напрямів розвитку.
4. Оцінювання результатів заходів підтримки місцевої економіки потребує чіткішого розмежування бюджетного та загальноекономічного ефектів. Збільшення обороту підприємств, створення робочих місць і приріст надходжень до місцевого бюджету відображають різні результати та не можуть автоматично підсумовуватися. Доцільно визначити правила їх окремого обліку, часові межі оцінювання та спосіб запобігання подвійному врахуванню взаємопов'язаних вигід.
5. Практичний зв'язок стратегічних пріоритетів із бюджетним процесом варто деталізувати через порядок їх відображення в місцевих бюджетних програмах. Зокрема, бажано показати, як ціль розвитку конкретизується в бюджетному запиті, завданнях відповідального розпорядника та результативних показниках програми. Це посилило б простежуваність зв'язку між виділенням коштів, виконанням заходів і досягненням запланованих результатів, а також обґрунтованість наступних рішень щодо фінансування.

Шишпанова Наталія Олександрівна — рецензентка

1. Розвиток сервісних функцій органів місцевого самоврядування у сфері підтримки підприємництва, супроводу інвестиційних проєктів і залучення ресурсів для економічного розвитку громади доцільно пов'язати з відповідними напрямами підвищення кваліфікації посадових осіб. Додаткового пояснення потребує порядок визначення навчальних потреб працівників, відповідальних за реалізацію зазначених функцій, зокрема з підготовки проєктних заявок, аналізу економічного потенціалу громади та консультування підприємців. Практичну завершеність цих положень посилило б визначення критеріїв оцінювання того, як набуті компетентності впливають на якість наданих послуг і виконання завдань місцевого економічного розвитку.
2. У запропонованій системі моніторингу результативності управління місцевим економічним розвитком показники створення та збереження робочих місць варто доповнити характеристиками якості й тривалості зайнятості на підприємствах, які отримали підтримку в межах місцевих програм і проєктів. Для визначення соціальних наслідків такої підтримки важливо враховувати тривалість збереження створених робочих місць, стабільність працевлаштування після завершення фінансування та відповідність роботи професійній підготовці працівників. Це дало б змогу точніше оцінити внесок заходів органів місцевого самоврядування у формування сталих можливостей зайнятості та підвищення добробуту жителів громади.

3. У положеннях щодо партнерської взаємодії органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємництва, закладів освіти, громадських організацій та жителів територіальної громади доцільно докладніше розкрити механізми представлення інтересів різних соціальних груп під час планування місцевого економічного розвитку. Зокрема, додаткової конкретизації потребують способи залучення внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, молоді та мешканців віддалених населених пунктів до визначення економічних пріоритетів громади й обговорення програм підтримки підприємництва. Визначення доступних форм участі, порядку розгляду пропозицій та надання зворотного зв'язку дозволило б оцінити реальний вплив учасників такого партнерства на зміст управлінських рішень.
4. У межах запропонованої сервісно-екосистемної моделі управління місцевим економічним розвитком територіальних громад роль закладів освіти бажано конкретизувати через механізми їх співпраці з органами місцевого самоврядування та роботодавцями у сфері підготовки й перепідготовки кадрів для місцевої економіки. Доцільно пояснити, як збиратиметься інформація про потреби підприємств у працівниках, визначатимуться дефіцитні професійні навички та узгоджуватиметься зміст освітніх програм із перспективами розвитку громади. Розкриття порядку організації практичного навчання на підприємствах і професійної перепідготовки дорослого населення посилило б прикладну визначеність освітнього складника цієї моделі.
5. Організаційне забезпечення безперервності управління місцевим економічним розвитком потребує докладнішого висвітлення процедур збереження інституційної пам'яті органів місцевого самоврядування в разі зміни керівництва або працівників, відповідальних за економічні програми та проєкти. Йдеться про документування підстав прийнятих рішень, передавання відомостей щодо виконаних заходів і невиконаних зобов'язань, упорядкування контактів інвесторів, донорів та інших партнерів громади. Уточнення відповідальності за збереження й оновлення такої інформації, а також порядку її передавання новим виконавцям сприяло б забезпеченню наступності управлінських дій і своєчасному продовженню розпочатих проєктів.

Ломачинська Ірина Анатоліївна — офіційна опонентка

1. У роботі обґрунтовано перехід від адміністративно-ієрархічної до гібридної сервісно-екосистемної моделі управління місцевим економічним розвитком. Водночас потребує конкретизації механізм визначення організаційної готовності конкретної громади до такого переходу: які мінімальні кадрові, фінансові та цифрові передумови повинні бути забезпечені, за якими критеріями обирається послідовність впровадження компонентів моделі і як ці критерії змінюються залежно від безпекового стану території?
2. За результатами контент-аналізу стратегічних документів 20 міських територіальних громад станом на квітень 2026 року авторка встановила, що стратегії затверджено в 11 громадах, актуальні плани заходів наявні у 8 із них, а результати моніторингу оприлюднили лише 2 громади. Такі результати є показовими, проте потребує додаткового пояснення принцип відбору саме цієї сукупності громад та ступінь репрезентативності отриманих висновків для сільських і селищних територіальних громад. Важливо також уточнити, яким чином перевірялася фактична відсутність стратегічних документів або звітів за умов можливого неповного оприлюднення інформації на офіційних вебресурсах.

3. Практичний інтерес становить запропонована цифрова система «Стратегія–Результат — Шевченківська громада», для якої визначено початкові інвестиції 500,0 тис. грн, річний чистий ефект 396,0 тис. грн, строк окупності 1,26 року та чисту приведену вартість 451,13 тис. грн. Разом із тим доцільно докладніше розкрити методику формування очікуваного економічного ефекту та оцінити чутливість фінансових результатів до зміни витрат на підтримку інформаційної системи, кадрового забезпечення, ставки дисконту й темпів її фактичного використання органами місцевого самоврядування.
4. У дослідженні запропоновано модель револьверного фонду «МЕР–Відновлення: Шевченківська громада» з початковим капіталом 5,0 млн грн, що передбачає поєднання бюджетного, донорського та інших джерел фінансування. Поряд із позитивною оцінкою ідеї потребують поглибленого обґрунтування правовий та організаційний механізми функціонування фонду, порядок відбору отримувачів підтримки, джерела покриття можливих втрат, умови повторного використання повернених коштів і розподіл ризиків між учасниками, насамперед за умов воєнних обмежень місцевих бюджетів.
5. Порівняльний аналіз Миколаївської, Вінницької, Харківської, Львівської та Київської міських територіальних громад дав змогу виокремити різні моделі реалізації управлінської суб'єктності. Водночас доцільно чіткіше обґрунтувати можливість перенесення відповідних практик на громади з істотно відмінними масштабами, ресурсною базою та безпековими умовами. Зокрема, наукову переконливість рекомендацій посилило б визначення обмежень застосування гібридної екосистемної моделі у малих сільських громадах, де кадрові й фінансові ресурси є значно вужчими.

Пронько Людмила Миколаївна — офіційна опонентка

1. Авторське трактування місцевого економічного розвитку через сукупність цілеспрямованих управлінських дій потребує чіткішого розмежування самого процесу розвитку та управління ним. Доцільно пояснити, які характеристики відображають зміни місцевої економіки, а які — цілеспрямований вплив органів самоврядування та інших суб'єктів на ці зміни. Таке уточнення посилило б теоретичну визначеність об'єкта управління та дозволило б точніше співвіднести його з категоріями економічного зростання, відновлення, стійкості й резильєнтності.
2. Концептуальні положення адаптивного стратегування варто доповнити критеріями розмежування стратегічних цілей, які зберігають актуальність, та рішень, що підлягають перегляду при зміні обставин. Зокрема, доцільно визначити, які події є підставою для коригування окремих заходів, а які вимагають зміни пріоритетів місцевого економічного розвитку. Це дало б змогу пояснити, як у запропонованому підході поєднуються гнучкість управління та послідовність довгострокового розвитку громади.
3. Оцінку впливу управлінських рішень на місцевий економічний розвиток доцільно доповнити чіткішим поясненням причинно-наслідкових зв'язків. Економічні зміни в громаді можуть одночасно залежати від місцевих заходів, загальнодержавної політики, переміщення підприємств і безпекової ситуації. Тому наукову аргументацію посилило б визначення способу відокремлення внеску місцевого управління від дії зовнішніх чинників, а також часового проміжку, протягом якого очікується прояв відповідних результатів.

4. У межах авторського підходу до стратегування бажано конкретизувати порядок узгодження цілей громади з регіональними та державними пріоритетами. Додаткового пояснення потребує процедура прийняття рішень у випадках, коли місцеві потреби, завдання регіонального розвитку та умови державних програм не повністю збігаються. Визначення предмета такого узгодження, відповідальних рівнів управління та способу врегулювання розбіжностей посилило б цілісність запропонованої системи стратегічного управління.
5. Положення щодо визначення пріоритетів місцевого економічного розвитку варто розвинути через пояснення способу вибору між альтернативними цілями. Зокрема, потребує уточнення співвідношення короткострокових завдань відновлення господарської діяльності та довгострокових завдань зміни структури місцевої економіки. Обґрунтування критеріїв такого вибору допомогло б розкрити, як авторська концепція враховує можливі суперечності між терміновістю заходів та їх стратегічною значущістю.

Наведені зауваження стосуються конкретизації окремих теоретичних положень, умов реалізації запропонованих інструментів та оцінювання їх результативності. У письмових рецензіях і відгуках зазначено, що вони не змінюють загальної позитивної оцінки дисертації.

Звернення інших осіб з оцінкою дисертації до закладу у встановлений строк не надходили .

Результати відкритого голосування

«За» 5 членів ради.

«Проти» 0.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Тетяні ФЕДОРЕНКО ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».**

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради Анастасія ПОЛТОРАК

Власноручний підпис Анастасія ПОЛТОРАК засвідчую
Начальниця відділу
кадрів Миколаївського НАУ Людмила МАШКІНА